

stand m. v. henhører under teknologistyrelsen. Imidlertid udgør bistand til iværksættere en specifik problemkreds, hvorfor det er hensigtsmæssigt at koordinere administrationen. Dertil kommer, at der påregnes gennemført oplysningskampagner m. v., som mest hensigtsmæssigt kan styres fra iværksætterrådets sekretariat.

Ad nr. 2

Uddannelsessystemet udgør en barriere for iværksætterne, som forstærkes i takt med uddannelsesetidens længde og uddannelsernes stigende teoretisering. Tidligere var mesterlæren den almindelige faglige uddannelse, og det er ubestrideligt, at mesterlæren »producerede« mange iværksættere, der startede egne håndværksvirksomheder. Inden for en del fagområder afløses mesterlæren nu af EFG-uddannelsen, der ikke i samme grad som mesterlæren »producerer« iværksættere. For at råde delvis bod herpå foreslås det at indlægge kurser på bl. a. EFG-uddannelsens 2. del i etablering og drift af egen virksomhed.

Også på de højere læreanstalter bør der tilbydes undervisning i at etablere egen virksomhed. Ud over at repræsentere en anvendelsesorienteret undervisning vil sådanne kurser bidrage til at bryde den tradition, at folk med en akademisk uddannelse ikke beskæftiger sig med etablering af egen virksomhed eller med de små virksomheders problemer i det hele taget. I USA f. eks. er det meget almindeligt, at universiteterne udbyder kurser som de nævnte.

Ad nr. 3

Et af iværksætterens store problemer i startfasen er at få undersøgt, om der overhovedet er basis for at starte en virksomhed. Det kræver en analyse af juridiske, driftsøkonomiske og markedsmæssige forhold; men i reglen vil iværksætteren vige tilbage for at søge – en ofte dyr – rådgivning hos private konsulentfirmaer, advokater m. v.

Allerede i denne fase ligger der således en barriere, som skal overvindes. For mange iværksættere kommer skævt i gang, fordi de har forsømt foranalysen. Derfor må der tilbydes en gratis rådgivning til den iværksætter, som er i gang med at undersøge mulighederne for start af en virksomhed.

I USA er der under den såkaldte »small-business-administration« tilknyttet 20.000 studerende og 2.000 lærere fra højere læreanstalter, som er klar til at løse specialopgaver for små virksomheder.

Tilsvarende kunne der herhjemme gennem etableringstjenesten formidles en rådgivningsstøtte, hvor lærere og elever kan indgå i et etableringsprojekt sammen med en potentiel iværksætter. Sådanne projekter kan være værdifulde indslag i undervisningen og evt. danne baggrund for specialopgaver m. v.

Denne gratis rådgivningsstøtte skal ikke ses som en konkurrent til bestående privat og offentlig rådgivningsvirksomhed. Tværtimod er det tanken, at rådgivningsstøtten skal stimulere iværksætterens interesse for at bruge egentlig teknologisk service.

Ad nr. 4

Når iværksætteren efter forundersøgelserne har besluttet sig til at starte, opstår det problem, at han skal formulere sine ideer over for pengeinstitutter og andre, som vil sætte penge i nystartede virksomheder. Ofte falder det iværksætteren svært, fordi han har en teknisk og ikke en juridisk-økonomisk uddannelse. Iværksætteren har derfor brug for bistand til at beskrive sit projekt.

Dertil kommer de krav, der stilles til såvel produkt som produktionsanlæg med ansøgning om godkendelse og tilladelser.

Der findes rådgivere til at klare disse problemer, men meget ofte vil iværksætteren starte på et så spinkelt kapitalgrundlag, at omkostningerne til at engagere de relevante specialister kan virke hæmmende på hans initiativ.

Derfor må der ske en udbygning af den etableringstjeneste, som i dag er opbygget under de teknologiske institutter i tilknytning til det såkaldte Projekt Erhvervsudvikling. Modellen kan f. eks. være, at der tilbydes 25–30 timers gratis konsulentassistance. Hvis der er grundlag for at gå videre i et etableringsprojekt, kan der tilbydes yderligere 50–60 timer til nedsat takst. Først derefter skal iværksætteren betale fuldt konsulenthonorar.

Der bør være mulighed for, at private konsulenter kan tilknyttes etableringstjenesten.

Ad nr. 5

Samfundets produktionsapparat består dels af en fysisk kapital, dels af en menneskelig kapital. Den menneskelige kapital er opbygget gennem uddannelse, erfaring m. v.

Gennem hel eller delvis gratis undervisning på de højere læreanstalter får den langvarigt uddannede så at sige sit produktionsapparat foræret af samfundet. En del af leveomkostningerne i studie-